



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

61. An si quis occidat invasorem excedens moderamen justae tutelae,
teneatur ad restitutionem? Ex p. 5. tract. 4. res. 44.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

consequeretur, Rufus si quis alteri magnam pecunie summam promitteret, licitum esset se abdicare, quod concedere absurdissimum est, & dignum gravissima censura.

17. Deinde membri cuiuslibet abscisso est intrinsecè mala, & prohibita iure naturali: Ergo non licet, sicut nec licet sui occidio, ad idem enim præceptum quintum decalogi vtrumque pertinet.

18. Nec obstat dicere cum Pasqualigo, negando, quòd abscisso membri sit intrinsecè mala, aliàs nunquam esset licita, etiam in extrema necessitate pro saluanda vita totius, sicut quia mendacium est intrinsecè malum; nunquam est licitum, etiam pro saluanda vita alicuius *c. super eo, de usuris*. Et sic cum aliquando sit licita mutilatio, *c. Euanuchus, c. si quis à Medicis 55. dist.* hæc non est intrinsecè, & ex obiecto mala. Verum Pasqualigus male theologizavit, quia aliàs neque homicidium non esset ex obiecto malum, neque furtum, quod Catholicè negari absolūtè nequit. Probat sequela, quia aliquando licet hominem occidere, cum est medium ad effugiendam mortem, & est aggressor iniustus. Deinde dum quis est in vrgentissima necessitate, licet rem alienam clam surripere: Ergo si ex eo quòd in necessitate saluandi vitam, & salutem corporis licitum est se castrare, aut mutilare, colligit hic Doctor, quòd mutilatio non est intrinsecè, & ex obiecto mala, neque homicidium, aut furtum mala essent intrinsecè, & ex obiecto. Quod dici nequit, quia cum sint præcepta naturalia eorum obiecta sunt contra naturam rationalem, atque ita intrinsecè mala.

Alias rationes adducit etiam pro hac firmanda sententia doctus Hurtadus, ex quibus patet responsio ad argumenta, quæ contra me adducit Caramuel.

Ad ea verò, quæ contra me ipse asserit circa lascitiam Spadonum, & ad expositionem *c. 19. D. Matthai* respondeo, esse contra communem sententiam Theologorum, qui in eorum fauorem adducunt plures Patres, vt visum est, & ferè omnes expositores Neotericos illius loci D. Matthai, vide etiam post hæc scripta virum eruditissimum Patrem Gudelinum *de Irregul. c. 3. q. 2. confect. 4. n. 12* qui plura asserit ad confirmationem eorum quæ superius dicta sunt.

De Restitutione propter homicidium & mutilationem.

RESOL. LXI.

An si quis occidat inuaforem excedens moderamen iustæ tutelæ, teneatur ad restitutionem? Ex part. 5. tract. 4. Ref. 44.

§. 1. Clarum est non teneri ad vllam restitutionem si quis occidat inuaforem cum moderamine iustæ tutelæ ad tuendam vitam, libertatem, honorem, diuitias, &c. vel suas, vel proximorum innocentium de quibus casibus supra satis dictum est. Difficultas oritur quando in dictis casibus non fuisset seruatum moderamen iustæ tutelæ? & affirmatiuam sententiam ex Nauarro docet Rodriguez *in sum. tom. 1. cap. 122. num. 1. Vafq. opus. de restit. c. 2. §. 4. dub. 4.* Petrus Nauarra *de restit. lib. 4. c. 1. n. 92.* Sanchez *in opus. tom. 1. lib. 1. cap. 4. dub. 9. n. 3.* Faustus *de restit. disp. 2. q. 10. num. 4.* Turrianus *in 2. 2. tom. 2. disp. 18. dub. 4.* Becanus *in 2. 2. D. Th. de iust. & iure, q. 9. de restit. concl. 2.* vbi sic ait. Qui inuaditur ab altero sine prouocatione, si iustam moderationem notabiliter excedat, ita vt mortaliter peccet occidendo suum inuaforem, tenetur integrè damna compensare. Ratio est, quia qui ita occidit, facit alteri in-

Tom. VIII.

inuriam, & est causa totius damni, sicut is qui dolo, vel lata culpa est alteri causa damni. Dices, qui alterum iniuste aggreditur, aperta vi, vel ex insidiis occidit, maiorem infert iniuriam, quam qui aggressus & rei indignitate commotus occidit aggressorem, ergo ad maiorem tenetur restitutionem, ergo si hic integrè, alter non integrè tenetur compensare, & ita sentit Angelus *ver. institutio, §. homicidia*, & quidam alij. Respondet negando consequentiam, quia quantitas restitutionis non debet estimari ex quantitate iniuriæ, sed ex quantitate damni per iniuriam mortiferam illati; itaque cum hic interuenit iniuria quæ sit peccatum mortale, damnum integrè refarciendum est. Contraarium fit in pena, quæ responderet iniuriæ, non damno. Vnde vbi fuit maior iniuria, maior quoque pena est irroganda. Ita Becanus.

2. Sed hæc opinio mihi non placet, & illam reprobat Strouersdorf *de iust. & iure in 2. 2. D. Thom. q. 68. diff. vnic. m. 2. concl. 5.* & Syluius *in 2. 2. q. 62. art. 2. quæritur 3.* Cælestinus *in comp. Theol. mor. tr. 10. c. 3. n. 3.* Comitulus *in resp. lib. 1. q. 11. n. 6.* Dico igitur quòd si quis quantumcumque iniuste inuafus occidendo, vel percutiendo excedat moderamen inculpatæ tutelæ, ad restitutionem tenetur pro ratione excessus: si enim per leuem inaduertentiam, vel aliam venialem culpam excessit modum defensionis, quod præsumendum erit, quando non ex voluntate occidit, sed animo defendendi se, vel sua, præsertim in defensione vitæ propriæ, cuius amittendæ timor strenuum quemque perturbare solet, tunc leuis quoque restitutio iniungenda erit culpa proportionata; v. g. vt præces, ac sacrificia aliqua pro occiso offerri faciat, vel alia familia. Quòd si maior excessus interuenit, maior erit restitutio exhibenda, iuxta prudentis arbitrium, vt si fortè per culpam Theologicam mortalem crasse inaduertentiæ hominem occidisset, non seruato moderamine, maior quidem, non tamen integra restitutio facienda erit, ac si prudens & sciens occideret, quamuis contradicat Nauarr. *cap. 15. num. 27.* & Lopius *1. part. cap. 72. §. antepenultimo*, contra Syluestrum *vbi supra*, & Sotum à Lopio citatum. Ratio est, quia ea restitutio non debetur nisi ex culpa iniustæ acceptionis, quanto ergo minor fuerit culpa, tanto minor debet esse restitutio, quæ si per crassam inaduertentiam eueniat, sub duplo minor esse fortè debet, quam si dedita opera contingat. Et hæc omnia docet Rebell. *de oblig. iust. part. 2. lib. 3. q. 12. n. 7.* Et hanc opinionem probabilem putat Lessius *lib. 2. c. 9. dub. 21. num. 135.*

3. Non desinam hic obiter adnotare quòd etiam in casu nostro Fernandez *in exam. Theo. mor. p. 1. c. 14. §. 1. n. 7.* ex Perez docet duplo minorem esse imponendam restitutionem illa, quæ imponitur ei, qui dedita opera occidit, quia duplo minor culpa.

RESOL. LXII.

An si quis occidat inuaforem rerum suarum, etiamsi recuperare eas iudicialiter possit, teneatur ad restitutionem? Ex part. 5. tr. 4. Ref. 45.

§. 1. Affirmatiuè respondet Petrus Nauarra *de restit. lib. 2. c. 3. num. 413.* vbi sic ait. Ex quibus infero quòd si ablatum esset recuperabile per iudicem non liceret occidere, tunc enim cum reuera non sit res amittenda, iniuste occideret. Ita ille, & ante illum Bartolus *in l. furem, ff. de fideiuss.* & Syluest. *ver. excommunicatio 6. not. 4. cal. 9. §. ista enim intelligi*, vide etiam Comitolum *in resp. lib. 4. q. 10. n. 17.* & Homobonum *de cal. reseru. part. 2. c. 3.*

2. Secunda sententia est Caietani affirmantis *in 2. 2. q. 64. art. 7.* quòd etiam si res recuperari possint, potest aggressus

L aggressus